

GLASBENA IMPROVIZACIJA

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.39](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.39)

ISBN

978-961-286-993-9

ŠPELA PERNEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
spela.pernek@student.um.si

Namen poglavja je poudariti, kako pomembna je glasbena improvizacija za razvoj glasbenih veščin in ustvarjalnosti pri učencih v osnovni šoli. Skozi improvizacijo otroci ne le razvijajo svoj ritmični, melodični in tonalni besednjak, ampak tudi spodbujajo svojo ustvarjalnost, izražajo ideje ter gradijo globlji in bolj oseben odnos do glasbe. Poleg vsega naštetega jim ta prav tako omogoča, da na glasbeni način izrazijo svoja čustva in misli. Poglavje izpostavlja, kako pomembno vlogo imajo učitelji pri uvajanju glasbene improvizacije. V njem so predstavljeni pristopi, s pomočjo katerih lahko s pomočjo raznovrstnih dejavnosti, kot so raziskovanje glasbenih slogov in različni projekti, učitelji spodbujajo glasbeno improvizacijo učencev. Ključno pa je tudi, da učitelji ustvarijo spodbudno in varno okolje, kjer se učenci počutijo samozavestne in motivirane za izražanje svojih idej.

Ključne besede:

glasbena improvizacija,
osnovna šola,
učitelj,
učenci,
pedagoški pristopi

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.39](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.39)

ISBN

978-961-286-993-9

Keywords:

musical improvisation,
primary school,
teacher,
pupils,
pedagogical approaches

MUSICAL IMPROVISATION

ŠPELA PERNEK

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
spela.pernek@student.um.si

The aim of this chapter is to emphasize the importance of musical improvisation for the development of musical skills and creativity in primary school pupils. Through improvisation, children not only expand their rhythmic, melodic, and tonal vocabulary but also stimulate their creativity, express ideas, and build a deeper, more personal connection with music. Additionally, improvisation enables them to convey their feelings and thoughts in a musical form. The chapter highlights the significant role of teachers in introducing musical improvisation, outlining approaches they can use to encourage pupils' improvisation through diverse activities, such as exploring musical styles and engaging in various projects. It is also essential for teachers to create a supportive and safe environment where students feel confident and motivated to express their ideas.

University of Maribor Press

1 Uvod

Improvizacijske dejavnosti so koristne za otroke na številnih področjih njihovega življenja. Spontane glasbene dejavnosti omogočajo otrokom izražanje občutkov in idej na glasbeni način ter hkrati združujejo glasbene veščine izvajanja, poslušanja in analiziranja. Učencem omogočajo različne priložnosti za ustvarjanje edinstvenih in drugačnih glasbenih idej. Učitelji lahko spodbujajo ustvarjalnost v razredu z oblikovanjem improvizacijskih procesov, zagotavljanjem varnega in prijaznega okolja ter omogočanjem priložnosti, da učenci ritmično ali melodično improvizirajo v različnih glasbenih slogih (Whitcomb, 2013). Za učitelje improvizacija odpira možnosti za poglobljeno refleksijo in izboljšanje lastnega pedagoškega dela (Lapuh, 2022).

V naslednjih odstavkih bomo raziskali pomen in vlogo glasbene improvizacije, pristope učiteljev za spodbujanje glasbene improvizacije ter koristi, ki jih ta prinaša tako učencem kot učiteljem.

2 Glasbena improvizacija

Glasbena improvizacija je spontana izvedba, ki vključuje tako odsotnost vnaprej pripravljenega načrta kot tudi dejanje, ki se odvija »tukaj in zdaj« (Lapuh, 2022).

2.1 Pomen in vloga glasbene improvizacije pri pouku glasbene umetnosti

Glasbena improvizacija ima ključno vlogo pri pouku glasbene umetnosti v osnovnih šolah, saj ne omogoča le izgradnje in nadgradnje glasbenega znanja, temveč tudi spodbuja ustvarjalno mišljenje, izražanje idej in razvoj globljega odnosa do glasbe. Dejavnosti improvizacije prispevajo k razvoju ustvarjalnosti, kritičnega mišljenja, socialnih veščin in reševanja problemov. Poleg tega so koristne za učiteljevo samoevalvacijo, saj omogočajo refleksijo o lastnem pedagoškem delu (Lapuh, 2022). Kolodziejski (2024) dodaja, da improvizacija prispeva k razvoju tonalnega, ritmičnega in melodičnega besednjaka, ki je potreben za samostojno ustvarjalno in improvizacijsko dejavnost s polno zavestjo in ob upoštevanju procesov glasbenega poslušanja. Hkrati te dejavnosti omogočajo otrokom izražanje čustev in idej na glasbeni način ter združujejo spretnosti izvajanja, poslušanja in analiziranja glasbe. Poleg tega raziskava, kot je kvazieksperimentalna študija Koutsoupidou in Hargreaves (2009), dokazuje, da improvizacija pomembno vpliva na razvoj

ustvarjalnega mišljenja. Študija, ki je bila izvedena v osnovnošolskem razredu in je zajemala dve ujemajoči se skupini šestletnih otrok v šestih mesecih, je pokazala, da improvizacija spodbuja glasbeno fleksibilnost, izvirnost in sintakso pri otroškem glasbenem ustvarjanju. Eksperimentalna skupina, ki je izvajala različne improvizacijske dejavnosti z glasom, telesom in glasbili, je dosegla boljše rezultate pri merjenju ustvarjalnega mišljenja (MCTM II) v primerjavi s kontrolno skupino, ki je sledila tradicionalnim didaktičnim metodam. Ta raziskava potrjuje pomembnost vključevanja improvizacije v pouk glasbene umetnosti, saj prispeva k celostnemu razvoju otrokove ustvarjalnosti.

2.2 Spodbujanje glasbene improvizacije v osnovni šoli

Učitelji glasbe večinoma pozitivno gledajo na vključevanje improvizacije v pouk, vendar se pogosto soočajo z izzivom pomanjkanja časa in izkušenj na tem področju. Pomanjkanje usposabljanja za poučevanje improvizacije dodatno ovira njihova prizadevanja, čeprav bi strokovno izpopolnjevanje lahko pripomoglo k izboljšanju (Whitcomb, 2013).

Miner (2007) predlaga, da učitelji spodbujajo glasbeno ustvarjalnost na več načinov:

- učencem lahko pomagajo razviti glasbeni besednjak, tako da jih izpostavijo različnim starostno primernim pesmim in vzorcem;
- vključijo lahko projekte, osredotočene na improvizacijo, pri čemer učencem nudijo okvir z jasnimi omejitvami za usmerjanje njihovega ustvarjanja;
- pomembno je, da učitelji zagotovijo varno in sprejemajoče okolje, kjer se učenci počutijo podprti.

Whitcomb (2013) izpostavlja dodatne pristope za spodbujanje glasbene improvizacije:

- učitelji naj skupaj z učenci preživijo proces improvizacije, kar spodbuja razumevanje in sprejemanje začetniških napak;
- učitelji naj začnejo z raziskovanjem zvokov in glasbenih slogov na instrumentih, kar vodi v procesno usmerjeno improvizacijo in razvoj glasbenih vzorcev;

- po začetnem raziskovanju naj učitelji preidejo na bolj strukturirane improvizacijske dejavnosti, kar olajša dostopnost in avtentičnost procesa;
- učitelji naj upoštevajo glasbene predloge svojih učencev, vključno z njihovimi najljubšimi glasbenimi slogi, kar olajša vstop učencev v svet improvizacije;
- učitelji naj si prizadevajo za opazovanje kolegov in strokovno izpopolnjevanje, da bi izboljšali svoje znanje in veščine na področju improvizacije;
- učitelji naj si vzamejo čas za skupno improviziranje v podpornih okoljih, kjer bodo lahko doživeli izzive svojih učencev;
- bolj izkušeni učitelji naj sodelujejo z novinci, da si izmenjajo izkušnje;
- učitelji naj sprejmejo tvegane glasbene dejavnosti in delijo ideje med seboj, kar prispeva k ustvarjanju aktivnega učnega prostora.

3 Zaključek

V tem poglavju smo spoznali, da uporaba glasbene improvizacije v učnem procesu spodbuja globlje razumevanje glasbenih konceptov ter izboljšuje ustvarjalnost in motivacijo učencev. Pomembno je, da učitelji ustvarijo podporno okolje, v katerem se bodo učenci počutili varne in navdihnjene pri izražanju svojih idej. Prav tako je bistveno, da učitelji spodbujajo lastno strokovno izpopolnjevanje in izmenjevanje izkušenj z drugimi.

Vsem učiteljem priporočam, da improvizacijo vključijo v reden del pouka, saj ta spodbuja razvoj glasbenih veščin in večjo ustvarjalno svobodo učencev. Poleg tega improvizacija pri pouku glasbene umetnosti ne prispeva le h glasbenemu razvoju, ampak ponuja tudi priložnost za celostno krepitev ustvarjalnih, socialnih in čustvenih spretnosti učencev.

Literatura

- Kolodziejski, M. (2024). Developing Students' Readiness for Musical Improvisation in the Context of Selected Assumptions of Edwin E. Gordon's Music Learning Theory. *Edukacija Elementarna w Teorii i Praktyce*, 19(3(74)), 101–116. <https://doi.org/10.35765/eetp.2024.1974.06>
- Koutsoupidou, T. in Hargreaves, D. J. (2009). An experimental study of the effects of improvisation on the development of children's creative thinking in music. *Psychology of Music*, 37(3), 251–278. <https://doi.org/10.1177/0305735608097246>

- Lapuh, A. (2022). Pomen in vloga glasbene improvizacije pri pouku glasbene umetnosti. *Glasbenopedagoški zbornik Akademije za glasbo*, 18(36), 43–60.
[https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/36-2022/2712-3987.18\(36\)43-60.pdf](https://www.hippocampus.si/ISSN/2712-3987/36-2022/2712-3987.18(36)43-60.pdf)
- Miner, B. (2007). Fostering musical creativity in the elementary classroom. *Inquiry Journal*.
https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=inquiry_2007
- Whitcomb, R. (2013). Teaching Improvisation in Elementary General Music Facing Fears and Fostering Creativity. *Music Educators Journal*, 99(3), 43–50.
<https://doi.org/10.1177/0027432112467648>